सर्गः ८ विललाप सवाष्पगद्गदं सहजामप्यपहाय धीरतां। अभितप्तमयोपि मार्दवं भजतेकैव कथा शरीरिषु ॥ ४४ ॥ कुसुमान्यपि गात्रसङ्गमात्प्रभवन्त्यायुरपोहितुं यदि। न भविष्यति हन्तसाधनं किमिवान्यत्प्रहरिष्यतो विधेः ॥ ४५ ॥ अथ वा मृदु वस्तु हिंसितुं मृदुनैवारभते प्रजान्तकः। हिमसेकविपत्तिरत्र मे नलिनीपूर्व्वनिदर्शनं गता ॥ ४६ ॥

विललापेति। सोजः सहजन्मना जातामपि धीरतां धैर्य्यमपहाय त्यक्त्वा वाष्पेणाश्रुणा गद्गदम्विशीर्णाक्षरं यथा तथा विललाप विलापङ्कृतवान् अभितप्तमतापं प्राप्तमयो लोहमपि मृदुनः कोमलस्य भावं भजति प्राप्नोति शरीरिषु देहिषु अभितप्तेषु कैव कथा कथनमनुक्तसिद्धमित्यर्थः ॥ ४४ ॥ कुसुमानीति। कुसुमानि पुष्पाण्यपि गात्रस्य शरीरस्य सङ्गमादायुर्जीवितकालमपोहितुमपहर्तुं प्रभवन्ति समर्थानि भवन्ति यदिचेत् हन्त खेदे प्रहारं करिष्यतोविधेर्विधातुरन्यत् पुष्पभिन्नं किमिव साधनं न भविष्यति इवशब्दोवाक्यालङ्कारोसर्व्वमपि साधनं भविष्यत्येवेत्यर्थः ॥४५॥ अथवेति। अथवा पक्षान्तरे प्रजानामन्तकः कालो मृदु कोमलं वस्तु मृदुनैव वस्तुना हिंसितुं हन्तुमारभते उपक्रमते अत्रास्मिन्नर्थे हिमस्य तुषारस्य सेकेन प्रस्रवणेन विपत्तिर्हानिर्यस्याः सा नलिनी पद्मिनी मे मम पूर्व्वं निदर्शनमुदाहरणं गता प्राप्ता ॥ ४६ ॥